

مجله‌ی حافظ‌پژوهی (مرکز حافظ‌شناسی - کرسی پژوهشی حافظ)

دوره‌ی ۲، شماره‌ی ۱، پیاپی ۳، بهار و تابستان ۱۴۰۲، صص ۳۲-۱

کتاب‌شناسی حافظ در سال ۱۴۰۰ خورشیدی

مریم آذرنیا*

چکیده

با توجه به حجم گسترده‌ی آثاری که هر ساله درباره‌ی حافظ منتشر می‌شود، بررسی آماری و دسته‌بندی موضوعی این آثار، مفیدترین راه برای مخاطبان و محققان حوزه‌ی حافظ‌پژوهی است تا با شناخت تازه‌ترین پژوهش‌ها و تحلیل موضوعی و محتوایی آن‌ها، علاوه‌بر دستیابی به نقاط ضعف و قوت آثار در سیر مطالعات حافظ‌شناسی، مباحث مهم و مغفول‌مانده را نیز شناسایی و به آن بپردازند.

جستار حاضر که بر پایه‌ی اطلاعات کتاب‌شناسی دو پایگاه «سازمان اسناد و کتابخانه‌ی ملی ایران» و «خانه‌ی کتاب» تنظیم شده است، نمایانگر آن است که در سال ۱۴۰۰، ۱۹۲ عنوان کتاب در پیوند با حافظ منتشر شده که در مقایسه با سال ۱۳۹۹ افزایش داشته است.^۱ همچنین مقایسه‌ی موضوعی آثار منتشرشده، نشان می‌دهد کتاب‌هایی با موضوع «درباره‌ی حافظ: اندیشه، شعر و زندگی حافظ» با ۷۰ عنوان کتاب، بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. این آمار بیانگر آن است که سیر کتاب‌های تألیفی درباره‌ی حافظ همچنان صعودی و رو به رشد است. شایان ذکر است کتاب‌هایی با موضوع «دیوان همراه با فالنامه» اعم از چاپ نخست یا مجدد، کماکان در شمار آثار پرتیراژ قرار دارد.

واژه‌های کلیدی: حافظ‌پژوهی، طبقه‌بندی موضوعی حافظ، کتاب‌شناسی حافظ.

* کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه شیراز maryamazarnis@gmail.com

۱. مقدمه

امروزه با گذشت ۷ قرن از عصر زندگی خواجه‌ی شیراز، دیوان غزلیات حافظ همچنان یکی از پر مخاطب‌ترین کتاب‌های فارسی است. همین امر سبب شده هر ساله میزان قابل‌توجهی از آثار منتشرشده‌ی حوزه‌ی کتاب، در پیوند با حافظ شیرازی باشد. بررسی آماری و دسته‌بندی موضوعی این آثار، یکی از مفیدترین راه‌ها برای مخاطبان، محققان و حافظ‌پژوهان است تا با شناخت تازه‌ترین پژوهش‌ها و تحلیل موضوعی و محتوایی آنها، علاوه‌بر دست‌یابی به نقاط ضعف و قوت آثار در سیر مطالعات حافظ‌شناسی، مباحث مهم و مغفول‌مانده را نیز شناسایی کنند و به آنها پردازند. مرکز حافظ‌شناسی از سال ۱۳۷۶ تا کنون، هم‌زمان با یادروز حافظ و برگزاری نشست علمی، به انتشار مقالات تخصصی در حوزه‌ی حافظ همت گماشته است. «کتاب‌شناسی حافظ» از مقاله‌های مهمی است که در این روز ارائه می‌شود و به گزارش اطلاعات کتاب‌شناسی آثاری که طی یک سال در پیوند با حافظ منتشر شده، می‌پردازد.

در پژوهش حاضر که بر پایه‌ی اطلاعات کتاب‌شناسی دو پایگاه «خانه‌ی کتاب» و «سازمان اسناد و کتابخانه‌ی ملی ایران» تنظیم شده است، ضمن ارائه‌ی کتاب‌شناسی حافظ در سال ۱۴۰۰ با دسته‌بندی موضوعی، به همه‌ی کتاب‌های منتشرشده در این حوزه، اعم از کتاب‌های چاپ اول یا تجدید چاپ اشاره شده است. براساس گزارش سایت رسمی «خانه‌ی کتاب»، در سال ۱۴۰۰ خورشیدی، ۲۰۶۰۶ عنوان کتاب با موضوع دیویدی ادبیات منتشر شده است که از این تعداد، ۱۴۵ عنوان به کتاب‌هایی با موضوع حافظ اختصاص دارد. در سایت «سازمان اسناد و کتابخانه‌ی ملی» نیز شمار آثار چاپ‌شده با موضوع ادبیات، ۱۸۴۸ عنوان است که ۸۵ عنوان از آنها درباره‌ی حافظ است.^۲ متأسفانه چنان‌که اعداد و ارقام در این مقاله و مقاله‌های پیشین کتاب‌شناسی حافظ نشان می‌دهد، گزارش این دو پایگاه با یکدیگر متفاوت است؛ بنابراین آنچه در این جستار بررسی و ارائه می‌شود، حاصل تجمیع عناوین غیرتکراری این دو پایگاه

اطلاعاتی است. در ادامه‌ی این مقاله، جدول داده‌ها و فهرست کتاب‌های منتشرشده با دسته‌بندی موضوعی آمده است، اما پیش از آن توجه به چند نکته ضروری است:

۱. عنوان برخی کتاب‌های ذکرشده مشابه است، اما شماره‌ی شابک (شماره‌ی استاندارد بین‌المللی کتاب) متفاوت و مجزا است.

۲. اطلاعات کتاب‌شناسی کتاب‌ها براساس داده‌های موجود تنظیم شده است؛ بنابراین اگر کاستی‌هایی (نظیر عدم ذکر تعداد نسخه‌های منتشرشده) در هر یک از موارد دیده می‌شود، به دلیل دسترسی‌نداشتن به اطلاعات مورد نیاز علی‌رغم جست‌وجوهای متعدد است.

۳. در هر دو پایگاه برای هر مجلد از کتاب‌های چندجلدی، شابکی مجزا درج شده، اما در شمارش آماری، تمام مجلدات مجموعه، زیر یک عنوان گزارش شده است. در گام نخست، برای سهولت دسترسی به مجموع اطلاعات، دسته‌بندی موضوعی کتاب‌ها همراه با تعداد و شمارگان هر یک^۳ در قالب یک جدول تنظیم شده است و در ادامه، مشخصات کامل کتاب‌شناسی هر یک به نظر حافظ‌دوستان و حافظ‌پژوهان خواهد رسید.

جدول کتاب‌شناسی حافظ در سال ۱۴۰۰

ردیف	عنوان موضوعی	چاپ نخست	چاپ مجدد	اطلاعات چاپ ناقص	تعداد کلی	شمارگان
۱	دیوان کامل چاپی	۱۲	۲۲	۱	۳۵	۵۱۹۶۰
۲	گزیده‌ی دیوان	۴	۳	۲	۹	۳۵۱۰
۳	ترجمه‌ی کامل دیوان	۱	۱۰	۲	۱۳	۱۵۷۵۰
۴	ترجمه‌ی بخشی از دیوان	-	۱	-	۱	۸۰۰
۵	دیوان همراه با فالنامه	۱۱	۱۷	۱	۲۹	۵۵۸۵۰
۶	گزیده‌ای از دیوان همراه با فالنامه	-	۱	-	۱	۲۰
۷	شرح کامل دیوان	۵	۸	۴	۱۷	۸۲۵۰
۸	شرح بخشی از دیوان	۸	-	۲	۱۰	۴۲۵۰
۹	درباره‌ی حافظ (اندیشه، شعر و زندگی حافظ)	۳۵	۱۳	۷	۵۵	۲۲۹۳۷

ردیف	عنوان موضوعی	چاپ نخست	چاپ مجدد	اطلاعات چاپ ناقص	تعداد کلی	شمارگان
۱۰	استقبال، مشاعره و تضمین غزل‌های حافظ	۳	-	۱	۴	۲۵۰۰
۱۱	فرهنگ و دانشنامه	۲	-	-	۲	۱۵۰۰
۱۲	حافظ و دیگران	۱۲	۱	۵	۱۸	۸۸۰۰
۱۳	متفرقه	۳	-	-	۳	۳۵۰۰
۱۴	جمع کل	۹۶	۷۶	۲۵	۱۹۷	۱۸۶۶۲۷

براساس آمار موجود، تعداد کل کتاب‌هایی که در سال ۱۴۰۰ در پیوند با حافظ منتشر شده، ۱۹۷ عنوان است و مجموع شمارگان کتاب‌هایی که تعداد تیراژ آن‌ها در پایگاه‌های اطلاعاتی یادشده آمده، به ۱۸۶۶۲۷ شماره می‌رسد. این تعداد در مقایسه با کتاب‌های چاپ‌شده‌ی سال پیش (۱۳۹۹) که ۱۶۰ عنوان بوده، افزایش داشته است. چنان‌که از داده‌های جدول بالا نمایان است، کتاب‌هایی با موضوع «درباره‌ی حافظ: اندیشه، شعر و زندگی حافظ» با ۵۵ عنوان، بیشترین تعداد کتاب را به خود اختصاص داده است و بعد از آن، «دیوان کامل چاپی» با ۳۵ عنوان، «دیوان همراه با فالنامه» با ۲۹ عنوان، «حافظ و دیگران» با ۱۸ عنوان، «شرح کامل دیوان» با ۱۷ عنوان، «ترجمه‌ی کامل دیوان» با ۱۳ عنوان، «شرح بخشی از دیوان» با ۱۰ عنوان، «گزیده‌ی دیوان» با ۹ عنوان، «استقبال، مشاعره و تضمین غزل‌های حافظ» با ۴ عنوان، «متفرقه» با ۳ عنوان، «فرهنگ و دانشنامه» با ۲ عنوان، «ترجمه‌ی بخشی از دیوان» و «گزیده‌ای از دیوان همراه با فالنامه» هرکدام با ۱ عنوان، به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار دارد.

۲. کتاب‌شناسی

۱.۲. دیوان چاپی

۱.۱.۲. دیوان کامل چاپی

۱.۱.۱.۲. چاپ نخست

- **دیوان حافظ**، تحقیق و تصحیح: کاظم مطلق، خطاط: اخوین، قم: انتشارات آبراه، ۵۱۲ صفحه، پالتویی (گالینگور)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- **دیوان حافظ**، تذهیب: حمید یوسفی، قم: کتاب آشنا، ۳۵۸ صفحه، چاپ ۱.
- **دیوان حافظ**، تهران: آرتامیس، رقعی، چاپ ۱.
- **دیوان حافظ**، شمس‌الدین محمد حافظ، خطاط: مهدی فلاح، تهران: کارگاه فیلم و گرافیک سپاس، ۵۰۴ صفحه، گالینگور، چاپ ۱، ۱۵۰۰ نسخه.
- **دیوان حافظ**، شمس‌الدین محمد حافظ، گردآورنده: بنیاد پرفسور حسابی، محقق: مانا هلال‌زاده، تهران: خانه‌ی فرهنگ و هنر گویا، ۴۳۲ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.
- **دیوان حافظ**، شمس‌الدین محمد حافظ، گردآورنده: مریم شاملو، تهران: قلم، ۴۹۶ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۵۵۰ نسخه.
- **دیوان حافظ از روی نسخه‌ی دکتر پرویز ناتل‌خلری**، شمس‌الدین محمد حافظ، مصحح: پرویز خانلری، ویراستار: احمد عزتی‌پرور، قم: ملورین، ۵۳۰ صفحه، گالینگور، چاپ ۱، ۲۰۰ نسخه.
- **دیوان حافظ شیرازی براساس نسخه‌ی محمد قزوینی و قاسم غنی**، شمس‌الدین محمد حافظ، قم: آیین شریعت، ۴۹۵ صفحه، پالتویی، چاپ ۱.
- **دیوان حافظ براساس نسخه قاسم غنی و محمد قزوینی به همراه وزن عروضی و تعبیر عارفانه**، گردآورنده: کاظم عابدینی مطلق، قم: آوای منجی، ۵۰۴ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۳۰۰۰ نسخه.

- **حافظ**، به کوشش: عبدالکریم سینی چی (سالک مشهدی)، مشهد: مرندیز، ۷۱۹ صفحه، وزیری، چاپ ۱.
- **حافظ**، نگارش: محمد احصائی، تصحیح: بهاء‌الدین خرمشاهی، تهران: مشکی، ۵۴۰ صفحه، چاپ ۱.
- **حافظ از روی نسخه‌ی تصحیح‌شده‌ی محمد قزوینی و قاسم غنی**، خوشنویسی: نرگس فضل‌اللهی، اسفراین: انتشارات امیرحسام، ۴۴۸ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱.

۲.۱.۱.۲. چاپ مجدد

- **دیوان حافظ (ادبیات کلاسیک)**، تهران: مکتوب، ۵۲۸ صفحه، جیبی (شومیز)، چاپ ۲، ۵۰۰ نسخه.
- **دیوان حافظ**، شمس‌الدین محمد حافظ، تذهیب: فرید هنرور، تهران: راه بیکران، ۳۳۶ صفحه، جیبی (گالینگور)، چاپ ۲.
- **دیوان حافظ**، گردآورنده: بنیاد پرفسور حسابی، محقق: مانا هلال‌زاده، تهران: خانه فرهنگ و هنر گویا، ۴۳۲ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۲، ۵۰۰ نسخه.
- **دیوان حافظ**، شمس‌الدین محمد حافظ، گردآورنده: فرید هنرور، تهران: راه بیکران، ۳۳۶ صفحه، جیبی (گالینگور)، چاپ ۳، ۵۰۰۰ نسخه.
- **دیوان حافظ**، شمس‌الدین محمد حافظ، خطاط: مهدی فلاح، گرافیس: کارگاه فیلم و گرافیک سپاس، تهران: کارگاه فیلم و گرافیک سپاس، ۴۹۸ صفحه، جیبی (گالینگور)، چاپ ۲، ۱۵۰۰ نسخه.
- **دیوان حافظ**، شمس‌الدین محمد حافظ، مصحح: محمد قزوینی و قاسم غنی، تذهیب: محمدرضا هنرور، تصویرگر: امیر طهماسبی، تهران: راه بیکران، ۴۱۶ صفحه، رحلی (گالینگور)، چاپ ۶، ۵۰۰۰ نسخه.

- دیوان حافظ براساس نسخه‌ای به تصحیح غنی و قزوینی، خطاط: مهدی فلاح، تهران: کارگاه فیلم و گرافیک سپاس، ۵۰۰ صفحه، خشتی، چاپ ۳.
- دیوان حافظ براساس نسخه‌ی زمان حیات حافظ (۷۸۷ هجری قمری)، شمس‌الدین محمد حافظ، به‌اهتمام: علی‌اکبرخان محمدی، ویراستار: فاطمه خوشبخت‌مروی، تهران: ابجد، ۵۴۲ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۷، ۵۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ براساس نسخه‌ی قاسم غنی و علامه محمد قزوینی، شمس‌الدین محمد حافظ، مصحح: قاسم غنی و محمد قزوینی، تذهیب: مرضیه عرفانی، خطاط: محمدمهدی منصوری، تهران: کتاب آبان، ۵۴۶ صفحه، پالتویی (گالینگور)، چاپ ۳، ۲۰۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ براساس نسخه‌ی علامه محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی، خوشنویس: حسن ملائی‌تهرانی، تهران: انتشارات صمد، ۵۵۲ صفحه، چاپ ۲، ۱۱۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ براساس نسخه‌ی علامه محمد قزوینی، دکتر قاسم غنی با نگاه به حافظ (به سعی سایه)، غزل‌های حافظ (دکتر سلیم نیساری)، دیوان حافظ (دکتر پرویز ناتل خانلری)، دیوان حافظ (عبدالرحیم خلخالی)، دیوان حافظ (دکتر محمدرضا جلالی نائینی - دکتر نذیر احمد)، به‌اهتمام: جهانگیر منصور، تهران: نشر دیدار، ۳۹۲ صفحه، گالینگور، چاپ ۹، ۳۰۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ براساس نسخه‌ی علامه محمد قزوینی، دکتر قاسم غنی، به‌اهتمام: جهانگیر منصور، تهران: دوران، ۳۹۸ صفحه، جیبی (گالینگور)، ۶۹، ۲۵۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ براساس نسخه‌ی قزوینی - غنی و نسخه‌های سایه، خانلری، نیساری، خلخالی و جلالی نائینی، به‌اهتمام: جهانگیر منصور، مصحح: محمد قزوینی و قاسم غنی، تهران: دیدار، ۳۹۸ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۴، ۲۰۰۰ نسخه.

- دیوان حافظ براساس نسخه‌ی قزوینی و غنی و نسخه‌های سایه، خانلری، نیساری، خلخال‌ی و جلالی نائینی، به‌اهتمام: جهانگیر منصور، مصحح: محمد قزوینی و قاسم غنی، تهران: دیدار، ۴۰۰ صفحه، گالینگور، چاپ ۱۵، ۶۰۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ شیرازی، شمس‌الدین محمد حافظ، مصحح: قاسم غنی و محمد قزوینی، خطاط: محمد مهدی منصوری، تهران: دانش‌پرور، ۴۰۸ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۲، ۲۰۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ شیرازی، مصحح: قاسم غنی و محمد قزوینی، خطاط: محمد مهدی منصوری، تهران: دانش‌پرور، ۴۰۸ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۳، ۳۰۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ شیرازی، مصحح: قاسم غنی و محمد قزوینی، خطاط: محمد مهدی منصوری، تهران: دانش‌پرور، ۴۰۸ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۴، ۳۰۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ شیرازی از روی نسخه‌ی تصحیح‌شده‌ی علامه محمد قزوینی، شمس‌الدین محمد حافظ، زیرنظر: مرتضی امیری اسفندقه، تهران: پیام عدالت، ۳۷۴ صفحه، رقعی (گالینگور)، چاپ ۵، ۵۰۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ مطابق نسخه‌ی تصحیح دکتر قاسم غنی و علامه محمد قزوینی، به‌اهتمام: حمیدرضا مجدآبادی، خطاط: شیوه اخوین، تهران: پروان، ۵۸۰ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱۱، ۳۵۰۰ نسخه.
- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی، الیگودرز: کلام حق، ۴۰۴ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۲، ۱۰ نسخه.
- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی، مصحح: سیدعلی محمد رفیعی، تهران: موسسه‌ی انتشارات قدیانی، ۷۰۸ صفحه، رقعی (گالینگور)، چاپ ۱۱، ۱۱۰۰ نسخه.
- دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی از روی نسخه‌ی دکتر قاسم غنی و علامه قزوینی و تطبیق با چندین دیوان دیگر، پدیدآور: امیر مقدم، مقدمه:

رضا معصومی، خطاط: اسماعیل نیک‌بخت، تهران: گلی، ۵۶۸ صفحه، جیبی (گالینگور)، چاپ ۱۷، ۵۰۰۰ نسخه.

۳.۱.۱.۲. اطلاعات چاپ ناقص

▪ **دیوان حافظ به تصحیح غنی-قزوینی**، تذهیب: محمدرضا هنرور، تابلوهای خوشنویسی: مهدی خدایانه، نگارگری: امیر طهماسبی، خوشنویسی رایانه‌ای: کاوه اخوین، تهران: شرکت انتشارات آراز بیکران، ۴۳۶ صفحه، بیاضی بزرگ.

۲.۱.۲. گزیده‌ی دیوان

۱.۲.۱.۲. چاپ نخست

- **حافظ شاد (شعرهای شاد حافظ)**، گردآورنده: محسن پایمزد، تهران: سه سه‌تار، ۲۰۴ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۳۱۰ نسخه.
- **زبده‌ی دیوان خواجه حافظ شیرازی**، پدیدآور: محمدعلی فروغی، به‌اهتمام: هاشم بناءپور، تهران: مدید، ۴۳۸ صفحه، رقعی (گالینگور)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.
- **ساز طرب (گلچینی از غزلیات حافظ)**، گردآورنده: داوود باقری‌زاد، تهران: اندیشه قلم، ۸۸ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.
- **سرو سفید یا حافظ ناصر**، ناصر قلمکار، ویراستار: علی حسن‌آبادی، مدیر هنری: فؤاد فراهانی، تهران: چشمه، ۱۶۴ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.

۲.۲.۱.۲. چاپ مجدد

- **حافظ به روایت عباس کیارستمی**، پدیدآور: عباس کیارستمی، گرافیک: علی بخشی، تهران: فرزانه روز، ۶۹۴ صفحه، جیبی (شومیز)، چاپ ۱۰، ۷۰۰ نسخه.

- **سرو سفید یا حافظ ناصر**، ناصر قلمکار، ویراستار: علی حسن‌آبادی، مدیر هنری: فؤاد فراهانی، تهران: چشمه، ۱۶۴ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۲، ۵۰۰ نسخه.
- **گزیده‌ی ابیاتی از حافظ**، شمس‌الدین محمد حافظ، گرافیست: فرزاد رجبی، تهران: نظام‌الملک، ۱۰۸ صفحه، خشتی (شومیز)، چاپ ۴، ۵۰۰ نسخه.

۳.۲.۱.۲. اطلاعات چاپ ناقص

- **دلبرانه (کودکانه‌های غزلیات حافظ، هفت غزل از حافظ)**، گردآورنده: صدیقه شاه‌حسینی. گرگان: اشکاف، ۲۰ صفحه.
- **رساله‌ای از ابیات منتخب از غزل‌های دیوان حافظ**، گردآورنده: محمد مصورفر، تبریز: آذر توران، ۱۲۰ صفحه.

۲.۲. ترجمه‌ی شعر حافظ

۱.۲.۲. ترجمه کامل دیوان

۱.۱.۲.۲. چاپ نخست

- **دیوان حافظ (فارسی-انگلیسی)**، مصحح: محمد قزوینی و قاسم غنی، تذهیب: محمدرضا هنرور، تهران: راه بیکران، ۳۶۴ صفحه، گالینگور، چاپ ۱، ۵۰۰۰ نسخه.

۲.۱.۲.۲. چاپ مجدد

- **دیوان حافظ**، شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: حسین الهی‌قمشه‌ای، مترجم: آرتورجان آربری، خطاط: کاوه اخوین، تذهیب: محمود فرشچیان، تهران: خانه فرهنگ و هنر گویا، ۷۴۸ صفحه، گالینگور، چاپ ۲، ۷۰۰ نسخه.

- **دیوان حافظ**، مقدمه: حسین الهی‌قمشه‌ای، مترجم: آرتورجان آربری، خطاط: اسرافیل شیرچی، تذهیب: محمود فرشچیان، گرافیک: محمد زمانیان، تهران: خانه فرهنگ و هنر گویا، ۴۰۸ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۳، ۷۵۰ نسخه.
- **دیوان حافظ**، شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: حسین الهی‌قمشه‌ای، مترجم: آرتورجان آربری، خطاط: کاوه اخوین، تذهیب: محمود فرشچیان، تهران: خانه فرهنگ و هنر گویا، ۴۵۶ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۴، ۶۵۰ نسخه.
- **دیوان حافظ**، شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: حسین الهی‌قمشه‌ای، مترجم: آرتورجان آربری، خطاط: کاوه اخوین، تذهیب: محمود فرشچیان، تهران: خانه فرهنگ و هنر گویا، ۴۴۸ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۶، ۶۵۰ نسخه.
- **دیوان حافظ**، شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: حسین الهی‌قمشه‌ای، مترجم: آرتورجان آربری، خطاط: کاوه اخوین، تذهیب: محمود فرشچیان، تهران: خانه فرهنگ و هنر گویا، ۴۴۸ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۷، ۷۵۰ نسخه.
- **دیوان حافظ شیرازی**، شمس‌الدین محمد حافظ، مترجم: هنری ویلبرفورس کلارک و فرزاد فریدافشین، ویراستار: حسن ساسانی، تذهیب: مرضیه عرفانی، تهران: کتاب آبان، ۵۵۶ صفحه، گالینگور، چاپ ۱۳، ۱۰۰۰ نسخه.
- **دیوان حافظ (فارسی-انگلیسی)**، شمس‌الدین محمد حافظ، مصحح: محمد قزوینی و قاسم غنی، تذهیب: محمدرضا هنرور، تصویرگر: امیر طهماسبی، تهران: راه بیکران، ۳۸۴ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۷، ۵۰۰ نسخه.
- **دیوان حافظ (فارسی-انگلیسی)**، شمس‌الدین محمد حافظ، مصحح: محمد قزوینی و قاسم غنی، تذهیب: محمدرضا هنرور، تصویرگر: امیر طهماسبی، تهران: راه بیکران، ۳۸۶ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۹، ۵۰۰۰ نسخه.
- **دیوان حافظ فارسی-انگلیسی همراه با تفسیرهای کوتاه**، مترجم: هنری ویلبرفورس کلارک، تهران: سمیر، ۶۳۴ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۶، ۲۵۰ نسخه.

- **غزلیات حافظ**، شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: حسین الهی‌قمشه‌ای، مترجم: آرتور جان آربری، خطاط: امیراحمد فلسفی، تذهیب: محمود فرشچیان، تهران: خانه فرهنگ و هنر گویا، چاپ ۲، ۲۴۸ صفحه، گالینگور، چاپ ۲، ۵۰۰ نسخه.

۳.۱.۲.۲. اطلاعات چاپ ناقص

- **حافظ به روایت گرتروود بل**، ترجمه: مصطفی حسینی، تهران: آگه، ۲۱۱ صفحه.
- **دیوان حافظ (فارسی-انگلیسی)**، به تصحیح: قاسم غنی و محمد قزوینی، تذهیب: محمدرضا هنرور، نگارگری: امیر طهماسبی، تهران: پیام عدالت، ۴۴۰ صفحه، رحلی (گالینگور).

۲.۲.۲. ترجمه‌ی بخشی از دیوان

۱.۲.۲.۲. چاپ مجدد

- **۴۰۰ غزل منتخب از دیوان حافظ (فارسی و آلمانی)**، به اهتمام: علی عبداللهی، خطاط: مهدی فلاح، تهران: کتاب‌سرای نیک، ۱۱۰۴ صفحه، شومیز، چاپ ۳، ۸۰۰ نسخه.

۳.۲. فال حافظ

۱.۳.۲. دیوان همراه با فالنامه

۱.۱.۳.۲. چاپ نخست

- **دیوان حافظ به انضمام فال**، شمس‌الدین محمد حافظ، شرح: سوده خوش‌دل، مشهد: شمشاد-ترانه، ۵۴۶ صفحه، جیبی (گالینگور)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- **دیوان حافظ به همراه فال از نسخه محمد قزوینی و قاسم غنی**، قم: نسیم حیات، ۴۸۴ صفحه، چاپ ۱.

- **دیوان حافظ (همراه با فالنامه، لغت‌نامه و تفسیر عرفانی) بر اساس نسخهٔ دکتر قاسم غنی و محمد قزوینی، مصحح: قاسم غنی و محمد قزوینی، تفسیر و تعبیر اشعار: کاظم عابدینی مطلق، قم: کومه، ۴۹۶ صفحه، گالینگور، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.**
- **دیوان حافظ (همراه با فالنامه، لغت‌نامه و تفسیر عرفانی) بر اساس نسخهٔ قاسم غنی و محمد قزوینی، شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی، تفسیر و تعبیر اشعار: کاظم عابدینی مطلق، قم: کومه، ۴۹۷ صفحه، نیم‌وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.**
- **دیوان حافظ همراه با فالنامه‌ی کامل، ترکیب خوشنویسی: محمدمهدی منصوری، تذهیب محمدرضا هنرور، تنظیم‌کننده: محمدحسین نظیفی، تهران: انتشارات اسلامی، ۲۵۵ صفحه، رحلی کوچک، چاپ ۱، ۲۰۰۰ نسخه.**
- **دیوان حافظ همراه با فالنامه‌ی کامل، شمس‌الدین محمد حافظ، خطاط: محمدمهدی منصوری، تذهیب: محمدرضا هنرور، تهران: اسلامی، ۵۵۶ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۲۰۰۰ نسخه.**
- **دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل فالنامه‌ی حافظ، شمس‌الدین محمد حافظ، مصحح: محد قزوینی، خطاط: مصطفی اشرفی، تهران: انسان برتر، چاپ ۱، ۵۸۰ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۳۰۰۰ نسخه.**
- **دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل فالنامه‌ی حافظ، مصحح: محمد قزوینی و قاسم غنی، خطاط: مصطفی اشرفی، تهران: راه بیکران، ۵۴۲ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.**
- **دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل فالنامه‌ی حافظ از روی نسخه‌ی تصحیح‌شده‌ی علامه محمد قزوینی با ترجمه‌ی احوال حافظ از لغت‌نامه‌ی علامه علی‌اکبر دهخدا، شمس‌الدین محمد حافظ، مصحح: محمد قزوینی و قاسم غنی، تذهیب: محمدرضا هنرور، تهران: ارتباط نوین، ۵۷۶ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.**

- دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل فالنامه‌ی حافظ از روی نسخه‌ی تصحیح‌شده‌ی علامه محمد قزوینی با ترجمه‌ی احوال از لغت‌نامه‌ی علی‌اکبر دهخدا، شمس‌الدین محمد حافظ، خطاط: مصطفی اشرفی، تذهیب: محمدرضا هنرور، ترسیم رایانه‌ای تذهیب: فرید هنرور، اجرا: مهدی فیروزخانی، تهران: پیام آزادی، ۵۷۸ صفحه، جیبی (گالینگور)، چاپ ۱، ۳۰۰۰ نسخه.
- شرحی ادیبانه و فال‌گونه بر غزلیات دیوان حافظ براساس نسخه‌ی دکتر سلیم نیساری مشتمل است بر نوع غزل، وزن غزل، اشاره به آیات قرآنی و احادیث نبوی، معنی و توضیح واژه‌ها و شرح تک‌تک ابیات و پاسخ فال آن‌ها، مقدمه: علی شیخ‌الاسلامی، شرح و توضیح واژه‌ها: سید مهدی آیت‌اللهی، تهران: جهان‌آرا، ۱۰۷۵ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.

۲.۱.۳.۲. چاپ مجدد

- دیوان حافظ همراه با فال براساس نسخه‌ی دکتر قاسم غنی و علامه محمد قزوینی، شمس‌الدین محمد حافظ، به‌اهتمام: میترا افشار، مصحح: قاسم غنی و محمد قزوینی، خطاط: محمدمهدی منصوری، تهران: صدای معاصر، ۵۴۴ صفحه، گالینگور، چاپ ۱۰، ۱۱۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ همراه با فال براساس نسخه‌ی محمد قزوینی و دکتر قاسم غنی، شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: کاظم دزفولیان، مصحح: محمد قزوینی و قاسم غنی، تهران: طلایه، ۵۱۲ صفحه، رقعی (گالینگور)، چاپ ۱۶، ۷۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل فالنامه‌ی حافظ از روی نسخه‌ی تصحیح‌شده‌ی علامه محمد قزوینی با ترجمه‌ی احوال حافظ از لغت‌نامه‌ی علامه علی‌اکبر دهخدا، شمس‌الدین محمد حافظ، مصحح: محمد قزوینی، خطاط: مصطفی اشرفی، تهران: راه بیکران، ۵۶۲ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۳، ۵۰۰۰ نسخه.

- دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل فالنامه‌ی حافظ از روی نسخه‌ی تصحیح‌شده‌ی علامه محمد قزوینی با ترجمه‌ی احوال حافظ از لغت‌نامه‌ی علامه علی‌اکبر دهخدا، شمس‌الدین محمد حافظ، مصحح: محمد قزوینی، خطاط: مصطفی اشرفی، تهران: راه بیکران، ۵۶۲ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۴، ۵۰۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل فالنامه‌ی حافظ با ترجمه‌ی احوال حافظ از لغت‌نامه‌ی علامه علی‌اکبر دهخدا، مصحح: محمد قزوینی و قاسم غنی، خطاط: مصطفی اشرفی، تهران: راه بیکران، ۵۶۴ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۲، ۵۰۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل فالنامه‌ی حافظ از روی نسخه‌ی تصحیح‌شده‌ی محمد قزوینی و قاسم غنی با ترجمه‌ی احوال حافظ از لغت‌نامه‌ی علی‌اکبر دهخدا، خطاط: مصطفی اشرفی، تذهیب: محمدرضا هنرور، تهران: ارتباط نوین، ۵۷۴ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۶، ۵۰۰۰ نسخه.
- دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل فالنامه‌ی حافظ از روی نسخه‌ی تصحیح‌شده‌ی محمد قزوینی و قاسم غنی با ترجمه‌ی احوال حافظ از لغت‌نامه‌ی علی‌اکبر دهخدا، خطاط: مصطفی اشرفی، تهران: شرکت انتشارات آراز بی‌کران، ۵۴۴ صفحه، بیاضی بزرگ، چاپ ۴.
- دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل فالنامه‌ی حافظ از روی نسخه‌ی تصحیح‌شده‌ی محمد قزوینی و قاسم غنی با ترجمه‌ی احوال حافظ از لغت‌نامه‌ی علی‌اکبر دهخدا، خطاط: مصطفی اشرفی، تهران: شرکت انتشارات آراز بی‌کران، ۵۶۰ صفحه، نیم‌وزیری، چاپ ۲.
- دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل فالنامه‌ی حافظ از روی نسخه‌ی تصحیح‌شده‌ی محمد قزوینی و قاسم غنی با ترجمه‌ی احوال حافظ از

لغت‌نامه‌ی علی‌اکبر دهخدا، خطاط: مصطفی اشرفی، تهران: شرکت انتشارات آراز

بی‌کران، ۵۶۰ صفحه، نیم‌وزیری، چاپ ۵.

▪ *دیوان حافظ همراه با فالنامه براساس نسخه‌ی محمد قزوینی و قاسم غنی*،

شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: سید مصطفی موسوی گرمارودی، مصحح: محمد

قزوینی و قاسم غنی، خطاط: مهدی طوسی، تهران: ساز و کار، ۵۰۶ صفحه،

وزیری (گالینگور)، چاپ ۴، ۱۰۰۰ نسخه.

▪ *دیوان حافظ همراه با فالنامه براساس نسخه‌ی محمد قزوینی و قاسم غنی*،

شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: سید مصطفی موسوی گرمارودی، مصحح: محمد

قزوینی و قاسم غنی، خطاط: مهدی طوسی، تهران: ساز و کار، ۵۰۴ صفحه،

وزیری (گالینگور)، چاپ ۷، ۱۰۰۰ نسخه.

▪ *دیوان کامل و جامع هدیه حافظ با تفأل و معنی لغات کلیدی و ابیات مشکل و*

ترجمه‌ی ابیات به زبان انگلیسی همراه با مقدمه‌ای خواندنی از زندگینامه و

عرفان و سبک و سیاق خواجه‌ی شیراز، شمس‌الدین محمد حافظ، به‌اهتمام:

عباس عطاری کرمانی، ویراستار: شیلا عطاری، تهران: آسیم، ۷۳۰ صفحه، وزیری

(گالینگور)، چاپ ۲۱، ۵۵۰ نسخه.

▪ *فالنامه‌ی حافظ: دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل*، شمس‌الدین محمد

حافظ، تهران: لیدا، ۵۳۸ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۳، ۱۰۰۰ نسخه.

▪ *فالنامه‌ی حافظ: دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل از روی نسخه‌ی*

تصحیح‌شده‌ی علامه محمد قزوینی، شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: علی‌اکبر

دهخدا، مصحح: محمد قزوینی، خطاط: مصطفی اشرفی، تهران: پیام عدالت، ۵۸۰

صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱۰، ۵۰۰۰ نسخه.

▪ *فالنامه‌ی حافظ: دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل از روی نسخه‌ی*

تصحیح‌شده‌ی علامه محمد قزوینی، شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: علی‌اکبر

دهخدا، مصحح: محمد قزوینی، خطاط: مصطفی اشرفی، تهران: پیام عدالت، ۵۷۸ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱۲، ۵۰۰۰ نسخه.

▪ **فالنامه‌ی حافظ: دیوان حافظ شیرازی همراه با متن کامل از روی نسخه‌ی**

تصحیح‌شده‌ی علامه محمد قزوینی، شمس‌الدین محمد حافظ، مقدمه: علی‌اکبر دهخدا، مصحح: محمد قزوینی، خطاط: مصطفی اشرفی، تهران: راه بیکران، ۵۷۶ صفحه وزیری (گالینگور)، چاپ ۶، ۵۰۰۰ نسخه.

▪ **فالنامه‌ی کامل حافظ شیراز علیه‌الرحمه**، خطاط: اسماعیل نژادفرد لرستانی، تعبیر

و تفسیر غزل‌ها مهدی داودی، مقدمه: علی‌اکبر دهخدا، تهران: کتاب برتر، ۵۱۲ صفحه، نیم وزیری، چاپ ۲.

۳.۱.۳.۲. اطلاعات چاپ ناقص

▪ **دیوان حافظ شیرازی همراه با فالنامه‌ی کامل براساس نسخه‌ی محمد قزوینی و**

قاسم غنی، ترکیب خوشنویسی: محمدمهدی منصوری. تهران: انتشارات اسلامی، ۵۴۰ صفحه، نیم‌ربعی.

۲.۳.۲. گزیده‌ای از دیوان همراه با فالنامه

۱.۲.۳.۲. چاپ مجدد

▪ **راز حافظ: مجموعه‌ای از فال‌های خواجه حافظ شیرازی**، پدیدآور: سیدمهدی

موسوی‌نژاد، تهران: همای سبز، ۲۲۸ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۲، ۲۰ نسخه.

۴.۲. شرح غزلیات حافظ

۱.۴.۲. شرح کامل دیوان

۱.۱.۴.۲. چاپ نخست

- ترجمه‌ی غزلیات حافظ به زبان فارسی ساده‌تر، به اهتمام: فریدون صوفی، ویراستار: گیتی صندوقچه‌ساز، قزوین: مهرگان دانش، ۲ جلد، چاپ ۱.
- شرح جنون: تفسیر موضوعی دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی، شرح: سیداحمد بهشتی شیرازی، سیاه‌مشق و خوشنویسی: سید محمد احصایی، حروف‌چینی و صفحه‌آرایی: رضا عابدینی، تهران: روزنه، ۷۶۶ صفحه، وزیری (گالینگور)، ویراست دوم، چاپ ۱.
- شرحی عرفانی بر غزلیات دیوان حافظ، محقق: سیدمهدی آیت‌اللهی، مقدمه: غلامحسین دینانی، تهران: جهان‌آرا، ۱۱۱۲ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- گنجینه‌ی عرفان: شرح غزل‌های حافظ، پدیدآور: محمد معین، به‌اهتمام: مه‌دخت معین و سهیلا امیرقاسم‌خانی، تهران: صدای معاصر، ۷۵۲ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۱۱۰۰ نسخه.
- متن کامل دیوان حافظ همراه با تفسیر، به‌اهتمام: سیدمحمود محمودی، تهران: آلا قلم، ۱۰۱۲ صفحه، گالینگور، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.

۲.۱.۴.۲. چاپ مجدد

- دیوان غزلیات مولانا شمس‌الدین محمد خواجه حافظ شیرازی با معنی واژه‌ها و شرح ابیات و ذکر وزن و بحر غزل‌ها و فهرست آیات و امثال و حکم و برخی نکته‌های دستوری، به‌اهتمام: خلیل خطیب‌رهبر، تهران: صفی‌علیشاه، ۷۳۴ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۲۵۰ نسخه.

- **حافظ خودمونی: دیوان حافظ آسان‌خوان و آسان‌فهم**، پدیدآور: غلامعلی گرایبی و زهراسادات حسینی و مجید شمس‌الدین، مقدمه: حسن ذوالفقاری، اصفهان: خاموش، ۵۴۴ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۲، ۱۰۰۰ نسخه.
- **حافظ‌نامه: شرح الفاظ، اعلام، مفاهیم کلیدی، و ابیات دشوار حافظ**، پدیدآور: بهاء‌الدین خرمشاهی، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۲ جلد، ۱۵۴۸، وزیری (گالینگور)، چاپ ۲۲، ۱۰۰۰ نسخه.
- **حافظ‌نامه: شرح الفاظ، اعلام، مفاهیم کلیدی، و ابیات دشوار حافظ**، پدیدآور: بهاء‌الدین خرمشاهی، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۲ جلد، ۱۴۴۸ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۲۴، ۱۰۰۰ نسخه.
- **حافظ‌نامه: شرح الفاظ، اعلام، مفاهیم کلیدی، و ابیات دشوار حافظ**، پدیدآور: بهاء‌الدین خرمشاهی، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۲ جلد، ۱۵۴۸ صفحه، ویراست ۲، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱۸، ۱۰۰۰ نسخه.
- **حافظ‌نامه: شرح الفاظ، اعلام، مفاهیم کلیدی، و ابیات دشوار حافظ**، پدیدآور: بهاء‌الدین خرمشاهی، تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ۲ جلد، ۱۵۴۸ صفحه، ویراست ۲، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱۹، ۱۰۰۰ نسخه.
- **شاخ نبات حافظ: شرح غزل‌ها، همراه با مقدمه، تلفظ واژگان دشوار، درست‌خوانی ابیات و فرهنگ اصطلاحات عرفانی**، پدیدآور: محمدرضا برزگر خالقی، ویراستار: فهیمه فیاض‌مهر، تهران: زوار، ۱۱۷۶ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱۱، ۵۵۰ نسخه.
- **شرح غزلیات حافظ**، پدیدآور: بهروز ثروتیان، تهران: موسسه انتشارات نگاه، ۴ جلد، ۲۲۲۸ صفحه، گالینگور، چاپ ۴، ۱۰۰ نسخه.

۳.۱.۴.۲. اطلاعات چاپ ناقص

- **دیوان الفبایی حافظ: شرح الفاظ، اعلام و ابیات دشوار و بیان برخی نکات دستوری، ناصر سلحشور.** تهران: انتشارات طهورا، ۶۱۸ صفحه.
- **دیوان حافظ: همراه با معنی و شرح لغات دشوار، قم:** انتشارات آب و آتش، ۵۱۲ صفحه، نیم‌وزیری.
- **دیوان خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی: شرح لغات دشوار و تعبیر عارفانه، گردآورنده: کاظم عابدینی مطلق.** قم: انتشارات آب و آتش، ۴۹۵ صفحه.
- **فسون و فسانه حافظ: شرحی مختصر و روان بر کلیه غزلیات حافظ، به‌کوشش: محمد مهدی صادقی تهرانی، مقدمه: میرجلال‌الدین کزازی، تهران: نوین انتشار، ۱۰ جلد.**

۲.۴.۲. شرح بخشی از دیوان

۱.۲.۴.۲. چاپ نخست

- **باز در بیشه‌های راز (گزارش بیست غزل حافظ بر پایه‌ی زیباشناسی و باورشناسی)، میرجلال‌الدین کزازی، تهران: نشر گویا، ۱۸۸ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.**
- **تاری از تارستان یار (گزارش زیباشناختی و باورشناختی بیست غزل از دیوان حافظ)، میرجلال‌الدین کزازی، تهران: نشر گویا، ۲۲۴ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.**
- **سخن عشق: ۱۳۰ غزل شورانگیز از حافظ به همراه شرح کامل دشواری‌ها، به‌اهتمام: منوچهر علی‌پور، تهران: واش، ۱۳۲ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.**

- شرح بی‌نهایت (ابیات بحث‌انگیز حافظ) آ_ب، ابراهیم قیصری، ویراستار: هاشم بناءپور، تهران: مرکز نشر دانشگاهی، ج ۱، ۵۴۲ صفحه، رحلی (گالینگور)، چاپ ۱، ۱۰۰ نسخه.
- شرح منتخبی از غزل‌های خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی، محمدرضا کلباسی‌اشتری، تصحیح و تعلیق: احمد کلباسی‌اشتری، سرویراستار: محمدرضا منصفی‌سروندانی، قم: موسسه‌ی بوستان کتاب، ۱۱۲ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۱۵۰ نسخه.
- شرح نولکشور بر دیوان حافظ: یکصد و دو غزل همراه با شرح، نقد و بررسی: فاطمه شفیعی، تهران: سخنوران، ۱۹۴ صفحه، شومیز، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- غزلنامه‌های حافظ: شرح و تفسیر شصت و چهار نامه از دیوان غزلیات حافظ شیرازی، بهروز ثروتیان، ویراستار: علیرضا قوجه‌زاده، تهران: تمثال، ۲۴۰ صفحه، رقعی (گالینگور)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.
- گلگشتی در گرثمان (گزارش بیست غزل حافظ بر پایه‌ی زیباشناسی و باورشناسی)، میرجلال‌الدین کزازی، تهران: نشر گویا، ۱۹۸ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.

۲.۲.۴.۲. اطلاعات چاپ ناقص

- حدیث دوست: یادداشت‌های بی‌ارجاع بر ابیاتی از حافظ، پدیدآور: مجید اسکندری و علی‌اکبر محرابیان، شیراز: همارا، ۲۴۰ صفحه، رقعی (شومیز).
- گزیده‌ی غزلیات خواجه حافظ شیرازی به همراه شرح کامل دشواری‌ها، پدیدآور: منوچهر علی‌پور، تهران: واش، ۱۰۰ صفحه، رقعی.

۵.۲. درباره‌ی حافظ (اندیشه، شعر و زندگی حافظ)

۱.۵.۲. چاپ نخست

- *ادبیات تطبیقی و چگونگی تأثیر قرآن بر غزلیات حافظ*، مریم میهن‌پور، قم: باقیات، ۱۶۰ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰ نسخه.
- *آیات قرآن در ابیات حافظ*، فرزانه زنبقی، گرافیست: ملیحه عینعلی، تهران: لک‌لک، ۲۵۲ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۷ نسخه.
- *آینه‌دار خاطر ما: هشت مقاله و سخنرانی درباره‌ی حافظ*، بهادر باقری، ویراستار: محمد حیدری، اصفهان: نشر خاموش، رقعی، چاپ ۱.
- *آینه‌ی عرفان در اندیشه‌ی حافظ*، فهیمه دهقانی‌پوده، تهران: سنجش و دانش، ۹۰ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱، ۳۰ نسخه.
- *تأثیر خواجه‌ی شیراز از مکتب امیر حجاز (تأثیر نهج البلاغه در شعر حافظ)*، لیلا رضائی‌کنگرلوئی، تهران: انتشارات شیل، ۱۹۶ صفحه، چاپ ۱، ۳۰۰ نسخه.
- *تأثیرپذیری حافظ از مرصادالعباد*، علی حاتمی، همدان: فراگیران سینا، ۱۷۴ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.
- *پرتو حسن: شش داستان کوتاه درباره‌ی حافظ*، پدیدآور: مهشید صیاد و میترا صیاد، قم: دارالعلم، ۹۳ صفحه، پالتویی، چاپ ۱.
- *جهان خاتون، معشوقه‌ی حافظ*، سیدکاظم کمالی، ویراستار: مینا مقصودی، رشت: کاغذ سپید، ۱۳۰ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- *چاشنی طنز در اشعار حافظ*، ناصر ناصری، تبریز: اختر، ۲۶۰ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۲۰۰ نسخه.
- *چهار مقاله در فرهنگ ترکیبات عشق: رقص عشق در دیوان عطار نیشابوری، اعجاز عشق در دیوان حافظ شیرازی، معراج عشق در دیوان اسرار سبزواری*

- حدیث عشق در دیوان منصور حلاج، اسماعیل حقیقی (هابیل)، لنگرود: آوای غزل، ۴۱۳ صفحه، رقعی، چاپ ۱.
- حافظ شاعر عارف، نه عارف شاعر، زهره وقاری لنگرودی، تهران: سنجش و دانش، ۱۱۰ صفحه، چاپ ۱.
 - حافظ شناخت، عبدالعلی دستغیب، تهران: کتاب سرزمین، ۲ جلد، ۱۳۵۲ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۴۰۰ نسخه.
 - حافظ شیرازی، بهاءالدین خرمشاهی، شیراز: قلمکده و سازمان فرهنگی_اجتماعی و ورزشی شهرداری شیراز، ۱۹۲ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.
 - حافظ قدسی، نصرالله شفیعی، صفحه‌آرایی: سمیرا نهنگی، طراح جلد: امیر حیدری، قم: انتشارات ملینا، ۱۴۳ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
 - حافظ و رود جادو: دیوان غزلیات خواجه از منظر روانکاوی مدرن و باستان‌شناسی ادبی، فرزاد پروا، ویراستار: نقی مظفری، صفحه‌آرا: اکرم زنبویی، تهران: انتشارات نگاه، ۳۲۰ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱، ۳۰۰ نسخه.
 - حافظ و هرمنوتیک، صالح کاکویی، گرگان: نوروزی، ۱۹۲ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
 - حضور حافظ، سیدعطاءالله مهاجرانی، ویراستار: جمیله کدیور، تهران: امید ایرانیان، ۶۶۴ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۲۰۰۰ نسخه.
 - خلوت انس: تحلیل اندیشه‌ها و شخصیت حافظ، محمدتقی جعفری تبریزی، تدوین: عبدالله نصری، مصحح: زهره محمدعلی، میترا رفیع‌زاده، ساره شاهسون و علی جعفری، تهران: ارمغان طوبی، ۳۸۲ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۳۰ نسخه.
 - در خلاف آمد عادت: مقالاتی درباره‌ی زندگانی و شعر حافظ، اصغر شهبازی، تهران: فریاد، ۲۴۸ صفحه، شومیز، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.

- **دردکش ملامتی، سیم‌کش قلندری (بررسی و تطبیق پیر مغان در اشعار خاقانی و حافظ)**، طاهره باباخانی، کرمانشاه: طاق بستان، ۱۵۵ صفحه، چاپ ۱.
- **رطل گران: جستاری چند در حافظ شناسی**، علی صفرزاده، مقدمه: علی‌اکبر کمالی‌نهاد، اراک: نگار کمال، ۱۲۶ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۲۰۰ نسخه.
- **رند حافظ (حافظ رند)**، کاووس علی‌زاده، تهران: موسسه‌ی آموزشی تألیفی ارشدان، ۲۲۹ صفحه، رقعی، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- **رند عالم‌سوز**، عبدالوهاب فیروزی، ویراستار: فاطمه رجیبی، تهران: کاکتوس، ۲۵۲ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- **ریتیم در هنر نقاشی و اشعار حافظ**، فرزانه رضانیا، اردبیل: ثنای سرخ، ۱۱۶ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.
- **شب شهر حافظ**، محمدمنصور فلامکی، ویراستار و صفحه‌آرا: فاطمه بحرینی، تهران: نشر فضا، ۲۳۴ صفحه، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.
- **شگردهای انتقاد در غزلیات حافظ: زر سرخ**، مریم محمدی‌عالیبری، تهران: موسسه‌ی آموزشی تألیفی ارشدان، ۱۶۴ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- **شمیم سخنان امام علی علیه‌السلام در شعر حافظ**، محسن راثی، تهران: انتشارات استاد شهریار، ۳۴۳ صفحه، چاپ ۱.
- **قرآن و حافظ در اندیشه‌ی گوته**، حمیده بهجت، تهران: موسسه‌ی انتشارات دانشگاه تهران، ۱۷۲ صفحه، شومیز، چاپ ۱.
- **کار سبک باران: بازخوانی شعر حافظ در جست‌وجوی خوش‌روانی**، سیدفرشید سادات شریفی، ویراستار: شمیرا فروتن، محقق: امیر مرادی، یاسوج: رزبار-گروه علمی آموزشی سماک، ۲۵۴ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.

- **مدار سیر و سلوک عرفانی حافظ**، محقق: محمدنقی تسکین دوست، ویراستار: محمدصادق تبریزی، تهران: زیارت، ۸۱۶ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۲۵۰ نسخه.
- **می باقی: ۷۴ مقاله‌ی حافظ پژوهی**، بهاء‌الدین خرمشاهی، به‌اهتمام: عارف خرمشاهی، تهران: ناهید، ۳۰۶ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱، ۵۵۰ نسخه.
- **ناز به حافظ نکن ۲: رندانه‌خوانی اشعاری از حافظ**، علی لباف، تهران: خسرو خوبان، ۵۶ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.
- **نسیم گره‌گشا: دستورالعمل‌ها و نصایح سلوکی خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی**، جعفر صالحان، تهران: تراث، ۸۰۷ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- **نماد در شعر حافظ (بررسی نمادهای پرکاربرد در شعر حافظ)**، پروانه افسری‌پور، مشهد: خاتم، ۲۴۰ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- **همچون حافظ: یک روایت داستانی**، مرتضی کلانی، تهران: البرز فر دانش، ۱۲۱ صفحه، رقعی، چاپ ۱.

۲.۵.۲. چاپ مجدد

- **آشنایی با حافظ**، سیدمحمدعلی جمال‌زاده، به‌اهتمام: علی دهباشی، تهران: علم، ۲۱۶ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۲، ۵۵۰ نسخه.
- **بحث در آثار و افکار و احوال حافظ**، قاسم غنی، تهران: هرمس، ۱۴۰۴ صفحه، پالتویی (گالینگور)، چاپ ۲، ۱۰۰۰ نسخه.
- **حافظ**، بهاء‌الدین خرمشاهی، تهران: ناهید، ۲۸۰ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۸، ۲۲۰ نسخه.

- **حافظ**، سارا محمدی اردهالی، ویراستار: آذین محمدزاده، تهران: شهر قلم، ۸۰ صفحه، شومیز، چاپ ۲.
- **حافظ به گفته‌ی حافظ: یک شناخت منطقی**، محمد استعلامی، تهران: فرهنگ معاصر، ۱۹۶ صفحه، رقعی (گالینگور)، چاپ ۲.
- **حافظ ناشنیده پسند**، ایرج پزشک‌زاد، تهران: نشر قطره، ۲۸۰ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱۸، ۱۰۰۰ نسخه.
- **سلوک باطنی حافظ: سیری در رمزشناسی عرفانی شعر حافظ**، منصور پایمرد، اصفهان: نشر خاموش، ۳۶۵ صفحه، رقعی، چاپ ۲.
- **۳۶۵ روز در صحبت حافظ**، حسین الهی‌قمشه‌ای، تهران: سخن، ۸۵۸ صفحه، گالینگور، چاپ ۷.
- **شاعر راز و شیراز، حافظ**، محمد کاظم مزینانی، نقاشی: محمدرضا لواسانی، ویراستار: احمد بروجردی، تهران: پیدایش، ۲۲۴ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱۰، ۵۰۰ نسخه.
- **عرفان و رندی در شعر حافظ**، داریوش آشوری، تهران: نشر مرکز، ۴۰۸ صفحه، رقعی (گالینگور)، چاپ ۱۸، ۱۰۰۰ نسخه.
- **گلگشت در شعر و اندیشه‌ی حافظ**، محمدامین ریاحی، تهران: علمی، ۵۳۲ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۲، ۳۰۰ نسخه.
- **مکتب حافظ: مقدمه بر حافظ‌شناسی**، منوچهر مرتضوی، تهران: توس، ۲ جلد، ۱۳۳۶ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۷، ۵۰۰ نسخه.
- **نسیم گره‌گشا: دستورالعمل‌ها و نصایح سلوکی خواجه شمس‌الدین محمد حافظ شیرازی**، جعفر صالحان، تهران: تراث، ۸۰۷ صفحه، وزیری (گالینگور)، چاپ ۲، ۱۰۰۰ نسخه.

۳.۵.۲. اطلاعات چاپ ناقص

- **با حافظ در راه عشق**، آذرخش شیرازی، شیراز: نیارش، ۱۹۰ صفحه.
- **بر سر خوان حافظ**، سیدعلیرضا ابطحی، ویراستار: فرشته حسین‌زاده، بابل: کارپی، ۵۲۹ صفحه.
- **تجلی عشق در غزل‌های حافظ**، وحید صالحی، ویراستار: مهناز میرزایی مطلق، تهران: آریا دانش، ۵۰۰ صفحه، رقعی.
- **حافظ شیرازی**، فانی تبریزی، تبریز: یانار_آیدین، ۱۶ صفحه‌ی مصور.
- **راز درون پرده**، حمید خلبانی همدانی، همدان: سروش الوند، ۸۲ صفحه.
- **عقیق باده**، نویسندگان: نسیم عباسیان ده‌محسنی، زهرا کریمی، زیبا فیروزی و فریبا مسعودی، تهران: سخنوران، ۱۸۴ صفحه.
- **نقشی از اندیشه‌ی حافظ**، محمدتقی نادری، تهران: نشر بهانه، ۹۸ صفحه.

۶.۲. استقبال، مشاعره و تضمین غزل‌های حافظ

۱.۶.۲. چاپ نخست

- **تضمین شهریار از حافظ و گلچینی از دیوان شهریار**، به‌اهتمام: اژدر کرمی، تهران: آفتاب اندیشه، ۱۶۸ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- **مشاعره با حافظ**، بهروز بیدقی، تهران: شیش دو چهار، ۱۰۸ صفحه، رقعی (گالینگور)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.
- **مشاعره حافظ: دیوان کامل حافظ به ترتیب حروف الفبا**، زهرا کشت‌کار، ویراستار: علی داودی، شیراز: کتیبه نوین، ۵۲۰ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.

۲.۶.۲. اطلاعات چاپ ناقص

- به دنبال حافظ: تضمین غزلیات حافظ، احمد قسیم‌اکبری، ویراستار: فریدون محمدی، تهران: نشر عقیل، ۱۴۲ صفحه.

۷.۲. فرهنگ و دانشنامه

۱.۷.۲. چاپ نخست

- فرهنگ کنایات: دیوان خواجه حافظ شیرازی، علی رزاقی‌شانی، تهران: تیرگان، ۲۸۸ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- فرهنگ لغات و اصطلاحات کتاب حافظ احساس، کتایون (کاترین) کرمی، تهران: شرکت کریمیت پارس، ۷۳۶ صفحه^۵، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.

۸.۲. حافظ و دیگران

۱.۸.۲. چاپ نخست

- ابرهای خروشان: ابر در اشعار حافظ و نقاشی‌های ویلیام ترنر، پدram حکیم‌زاده، تهران: شهر پدram، ۷۸ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- اشعار عارفانه: گلچین از دیوان حافظ، مولانا، علامه شهید بلخی، علامه اقبال لاهوری با اشعار و ضرب‌المثل‌های از دفتر یادداشت عالم ربانی و عارف صمدانی مرحوم والد حضرت آیت‌الله حاج آخوند بکک (ره)، محمدعلی دانش، قم: ابوالحسنی، ۳۰۶ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.
- اصلاحات معماری در غزلیات مولوی و حافظ، فرج‌الله چتری‌پور، تهران: سنجش و دانش، ۸۰ صفحه، شومیز، چاپ ۱.

- **الهام، شهود، عالم غیب در ادبیات جهان: هارمونی معجزه‌گر حافظ و پوشکین**، هدی کیانی بارفروشی، تهران: اندیشه کهن، ۲۰۰ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۵۰۰ نسخه.
- **تجلی صلح و دوستی از منظر حافظ، مولانا و گوته: بررسی تطبیقی**، فرنگیس محمدی، ویراستار: مهدی بهادرانی، تهران: رصد علم، ۱۵۶ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- **چهار شاعر: خیام، نظامی، سعدی، حافظ**، محمدتقی جعفری تبریزی، به‌اهتمام: علی جعفری، تدوین: عبدالله نصری، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۸۳۸ صفحه، وزری (گالینگور)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- **دهر در نگاه شاعران: حافظ، باباطاهر، عمر خیام، سعدی**، نویسنده: مه‌ری صفری و محمدحسین رویگرد، تهران: هاتف، ۱۰۴ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- **ریاستیزی در شعر سنایی و حافظ**، نویسنده: کیانوش بیرانوند و طاهره موسی‌زاده مقدم، تهران: سخنوران، ۲۳۹ صفحه، چاپ ۱.
- **زمینه‌های آرامش در اندیشه‌ی مولانا و حافظ**، کرم عبادی‌جوکندان، لاهیجان: کتاب‌های سبز شمال، ۱۱۲ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- **شب شعر: مجموعه اشعار مولانا، حافظ، سعدی، شهریار**، گردآورنده: زهرا اسدی‌آقچه‌قشلاق، علیرضا اسدی‌آقچه‌قشلاق، مهسا نوروزی‌چلمردی و مریم یوسفی، تهران: زهره علوی، ۵۴ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- **نور واحد در اشعار حافظ و مولانا**، محمود گودرزی، ویراستار: جواد نعمتی، تهران: افرو، ۲۲۲ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.
- **هماهنگی آواز و مضمون در غزل خواجه‌ی کرمانی، سلمان ساوجی و حافظ شیرازی**، طاهره ایشانی، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۷۹ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۳۰۰ نسخه.

۲.۸.۲. چاپ مجدد

- چهار سخنگوی وجدان ایران (فردوسی، مولوی، سعدی، حافظ)، محمدعلی اسلامی ندوشن، تهران: نشر قطره، ۲۵۶ صفحه، وزیری (شومیز)، چاپ ۱۷، ۵۰۰ نسخه.

۲.۳.۸. اطلاعات چاپ ناقص

- پرسه در میان ستاره‌ها: دست‌گزینی از اشعار خیام، مولانا، سعدی و حافظ، به‌کوشش: حسام‌الدین بروجردی، تهران: نیک بد، ۱۰۹ صفحه.
- جلوه‌ای کرد رخت: جلوه‌های ناز و نیاز در اشعار سعدی و غزلیات حافظ، فاطمه قوی‌نیت، مشاور و ویراستار: مجتبی گلی و حمید عزیزآبادی فراهانی، تهران: انتشارات پلک، ۳۱۲ صفحه، رقعی.
- سعدی و حافظ، دو آفتاب در یک سرزمین، گردآوری و نگارش: علی اصغر سلیمانی، ویراستار: مریم نظری، استهبان: والتین، ۱۹۶ صفحه، مصور (رنگی)، رقعی.
- عشق عرفانی: بررسی عشق و حب در ادب عرفانی با گرایش به آثار ابن عربی و مقایسه با آثار حافظ و شیخ محمود شبستری، حسن اسلامیان‌کوپایی، تهران: هفتان، ۳۲۴ صفحه.
- مقامات معنوی، محسن بینا، تهران: ماندگار، ۴ جلد، ۱۴۰ صفحه، رقعی.

۲.۹. متفرقه

۲.۹.۱. چاپ نخست

- دریای بی‌پایان: روش‌های تغییر خود برای دسترسی به توانایی‌های بی‌نهایت در دیدگاه‌های گوناگون همراه با اشعار مولوی، حافظ و... (به صورت پرسش و پاسخ)، عبدالحسین حق‌بین، شیراز: مرجع علم، ۱۲۹ صفحه، پالتویی (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.

- رنگ‌آمیزی با خط و نقاشی مینیاتورهای ایرانی (در نگارستان حافظ شیرازی سیاحت کنید و از رنگ‌آمیزی مینیاتورهای زیبا لذت ببرید)، خطاط: یعقوب ثروین، نقاش: سارا نکومنش، تهران: سبزان، ۶۰ صفحه مصور، خشتی (شومیز)، چاپ ۱، ۱۵۰۰ نسخه.
- کارکرد اخلاقی شعر ستایشی از آغاز تا عصر حافظ، لیلی کمالوند، ویراستار: یوسف عالی عباس‌آباد، تهران: سینا نگار، ۱۲۴ صفحه، رقعی (شومیز)، چاپ ۱، ۱۰۰۰ نسخه.

۳. نتیجه‌گیری

بر اساس آمار کتابخانه‌ی ملی و خانه‌ی کتاب، در سال ۱۴۰۰، ۱۹۷ عنوان کتاب در پیوند با حافظ منتشر شده است. این آمار در مقایسه با سال ۱۳۹۹ نشان‌دهنده‌ی افزایش تألیف درباره‌ی حافظ می‌باشد. در این میان کتاب‌هایی با موضوع «درباره‌ی حافظ (اندیشه، شعر و زندگی حافظ)» با ۵۵ عنوان، بیشترین تعداد کتاب را به خود اختصاص داده است.

یادداشت

۱. رک. رضازاده، ۱۴۰۱.
۲. با توجه به شناسنامه‌ی ارائه شده از هر اثر در سایت کتابخانه‌ی ملی، کتاب‌های در پیوند با حافظ، در دسته‌ی موضوعی «شعر فارسی» ذکر شده است؛ بنابراین شاید بهتر باشد در بیان آمار این پایگاه، کتاب‌های مرتبط با حافظ را در این دسته جست‌وجو و ارائه کنیم. بر این اساس، از میان ۶۹۶۴ کتاب با موضوع «شعر فارسی»، ۱۰۰ عنوان آن در ارتباط با حافظ است.
۳. شایان ذکر است برای همه‌ی کتاب‌های عنوان شده در سایت کتابخانه‌ی ملی، تعداد نسخه و برای برخی، نوبت چاپ کتاب ذکر نشده است؛ و آمار عددی ارائه شده در قسمت «شمارگان»، تنها در بر دارنده‌ی اطلاعات سایت خانه‌ی کتاب است، بنابراین، رقم درج شده، تعداد شمارگان کامل کتاب‌ها را شامل نمی‌شود.

۳۲ ————— مجله‌ی حافظ پژوهی، دوره‌ی ۲، شماره ۱، پیاپی ۳، بهار و تابستان ۱۴۰۲

۴. چاپ قبلی: نوید شیراز، انجمن دوست‌داران حافظ، ۱۳۸۶.

۵. تعداد صفحات این اثر در پایگاه کتابخانه‌ی ملی ۱۶۷ صفحه ذکر شده است.

منبع

رضازاده، سعیده. (۱۴۰۱). «کتاب‌شناسی حافظ در سال ۱۳۹۹ خورشیدی». مجله‌ی

حافظ‌پژوهی، سال ۱، شماره‌ی ۲، پیاپی ۲، صص ۱۵۷-۱۸۴.